

(1896); „Proiect de lege pentru stabilirea dobânzii legale maxime, în funcție de taxa de scont a Băncii Naționale” (1899); La intervenția Camerei București, Ministerul Finanțelor trece la desființarea accizelor (1902); Congresul anual al Camerelor de Comerț din România propune Ministerului Instrucțiunii Publice strategii și măsuri privind organizarea Învățământului Superior Economic și Comercial la Iași și București (1910); Inaugurarea Palatului Camerei București, devenită și sediul Burselor de Efecte și Mărfuri a României (1911); Dezbateri publice ale Camerelor de Comerț; „Legea pentru suspendarea prescripțiilor termenelor unor acte judecătorești, precum și pentru modul de intentare și judecare a unor procese”; „Decizia ministerială nr. 364/8 iulie 1913, care fixa prețurile unitare pe întreaga țară pentru produsele și obiectele rechiziționate” (1913).

Notă: Numărul legilor și actelor susținute sau inițiate de Camere a fost mult mai mare. Din lipsă de spațiu, am reținut pe cele mai importante sau semnificative. Unele proiecte nu au fost adoptate în acel interval de timp, dar au fost reluate în perioada interbelică, la solicitarea noilor conduceri Camerale.

2.2. Camerele de Comerț și Industrie din Transilvania, Banat și Bucovina (1850- 1918)

Relațiile comerciale pe care le dezvoltă Transilvania cu Țara Românească și Moldova sunt o urmare firească a evoluției economiei interne a fiecăreia dintre ele, precum și a apropierii lor din punct de vedere geografic, dar și a conștiinței de neam. Transilvania, mai evoluată economic decât celelalte două țări române, va găsi, în relațiile cu provinciile surori, un loc de unde se putea face aprovizionarea cu materii prime. În cadrul relațiilor economice ce se stabilesc între cele trei țări, un rol deosebit de important, mai ales pentru Brașov, îl ocupă activitatea așa-numiților negustori „greci” sau „levantini”.

Brașovul devenise, încă din secolul al XVI-lea, principalul centru economic prin care se realizau intensele legături dintre Țara Românească, Moldova și Transilvania, datorită așezării sale geografice pe principalul drum comercial care lega, în Evul Mediu, Apusul Europei cu Levantul, cât și datorită privilegiilor comerciale acordate de către domnitorii români în decursul veacurilor.

Ca urmare a situației geografice favorabile în curbură Carpaților, cu drumuri comerciale atât spre Țara Românească, cât și spre Moldova, comerțul spre și dinspre aceste țări române extracarpatică vecine s-a dezvoltat în mod natural și progresiv, constituind ponderea majoritară a comerțului brașovean. O importantă premisă a fost constituirea statelor feudale românești extracarpatică, în prima jumătate a secolului al XIV-lea, după care dezvoltarea, atât a comerțului, cât și a meșteșugurilor brașovene au luat o amploare deosebită. Țările române extracarpatică constituiau pentru Brașov o importantă sursă de materii prime ca și – până la extinderea Imperiului Otoman – regiuni de tranzit pentru mărfuri orientale. Pe de altă parte, ele erau un debușeu important pentru produsele finite meșteșugărești din Brașov, ca și pentru mărfurile ajunse până aici din Transilvania, ca și din Apusul Europei.

Datorită importanței deosebite a acestui comerț transcarpatic, s-au emis numeroase documente care reglementau desfășurarea acestuia, promovând îndepărtarea eventualelor piedici ivite.

Orientarea economică a Brașovului spre Țările Române a continuat și în secolul al XIX-lea, când, datorită dezvoltării relațiilor capitaliste, s-au creat condiții favorabile pentru lărgirea schimburilor comerciale. Rolul hotărâtor în aceste legături comerciale l-au avut negustorii români din Brașov, grupați într-o organizație negustorească separată, denumită „Gremiul român de comerț levantin”.

Numeroși comercianți brașoveni țineau prăvălii în București, Craiova, Ploiești, Brăila, Tulcea, Iași. Alți vreo 50 de mari comercianți transilvăneni și încă vreo 50 mai mici făceau comerț cu mărfuri din Transilvania, nu numai în principate, ci și dincolo de Dunăre.

Un alt centru comercial – Clujul – a constituit un punct de încrucișare a unor importante căi comerciale. Poziția sa centrală în Transilvania îl situa la intersecția câtorva direcții de circulație majoră, asigurând legătura spre Turda - Alba Iulia - Sibiu - Țara Românească - Peninsula Balcanică; spre Oradea și, de aici, spre Ungaria și Austria; avea linie de acces spre Zalău și, de aici, către Cehia

și Polonia; spre Dej - Bistrița, cu legătură spre Moldova și, din nou, către Polonia, iar mai departe, până în Ucraina și zona de la nordul Mării Negre.

Un ținut atât de important din punct de vedere comunicațional trebuia să se constituie de timpuriu într-o unitate administrativă distinctă! Într-adevăr, în anul 1173, este menționat în documente medievale „Comitatul Cluj”, iar, în anul 1213, este amintită „Cetatea Regală Castrum Clus”.

În secolul al XV-lea comerțul Clujului se orienta spre Oradea și, de aici, spre Ungaria, ajungând apoi fie spre Viena-Austria, fie spre Boemia și Moravia, pe ruta Buda-Brno și Buda-Praga. Drumul spre nord-est trecea prin Bistrița și de aici spre Moldova, mai ales după ce Ștefan cel Mare a acordat privilegiile comerciale negustorilor din Ungaria, în anul 1475. O altă cale comercială se îndrepta spre Turda și spre Târgu Mureș, prin Sânmărtin și de acolo spre Reghin, Târnăveni, Sângiorgiu de Pădure. Existau și căi secundare, ca cea care trecea prin Baciul-Turea-Băgara-Aleșd, legând Clujul cu Valea Crișului. Un alt drum, mai puțin frecventat, ducea de la Cluj la Zalău și de acolo la Carei, cu o derivație prin Marghita-Săcueni-Valea lui Mihai, spre Debrețin, oraș cu care Clujul întreținea intense relații comerciale. Însemnată era circulația pe drumul Cluj-Dej-Baia Mare. Acest drum important mai ales pentru comerțul cu sare, se lega de o altă cale, care ducea spre Bistrița- Bârgău și ajungea la Rodna, sau se unea cu Cordonul Oradea-Bihor-Săcueni-Marghita-Carei-Satu Mare, înspre Baia Mare.

În Bucovina, comerțul exterior a avut de înfruntat o situație complicată. Înglobând aceste provincii românești în uniunea vamală austriacă, habsburgii au căutat, pe de o parte, să le rupă de relațiile economice cu Muntenia și Moldova, iar pe de altă parte să asigure industriei austriece o piață de desfacere și o sursă ieftină de aprovizionare cu produse miniere, agricole și cu lemn. În pofida acestor împrejurări, datorită legăturilor tradiționale, comerțul cu Țara Românească și Moldova s-a dezvoltat simțitor.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, în orașele din sud-estul Transilvaniei, se găsesc două categorii principale de negustori, bine diferențiate între ele după felul comerțului pe care-l practicau.

Negustorii care făceau comerțul de intermediere între Apus și Răsărit sau așa cum spuneau ei, făceau „negustoria cea mare” cu Turcia și cu principatele române; negustorii care făceau comerțul local de deservire, practicat mai ales între industria locală și consumatorii locali.

Unul dintre factorii care au contribuit la îngreunarea schimburilor între cele trei țări române, l-a constituit starea rea a căilor de comunicație, mai ales în condițiile în care transportul mai ieftin pe apă favoriza pătrunderea pe piața Principatelor Române a mărfurilor apusene.

Taxele vamale prea ridicate, funcționarea defectuoasă a oficiilor vamale, lipsa unor magazii de depozitare, abuzurile funcționarilor vamali, perioadele prea mari de carantină, au constituit tot atâtea impedimente în calea unui comerț extern mai intens al Transilvaniei.

În 1691, Transilvania a devenit provincie a Imperiului Austriac. Reformelor politice, economice, comerciale, de aici, din timpul Împărătesei Maria Theresia și al Împăratului Iosif al II-lea au urmărit să se rezolve o serie de măsuri menite să consolideze guvernul din punct de vedere politic, economic și administrativ.

Astfel, Transilvania, Banatul și Bucovina, ca părți constitutive ale Imperiului, erau împărțite în Comitate: Transilvania în 11 comitate, Banatul în 5 comitate, iar Bucovina în 3 comitate, conduse de către un comisar imperial.

În Imperiul Austriac mișcarea pentru înființarea Camerelor a început în Ungaria și în provinciile anexate, inclusiv în cele românești – Transilvania, Banat și Bucovina. Semnale mai pronunțate de existență a mișcărilor de înființarea a Camerelor au început în perioada Războiului de Independență a Ungariei, din 1848, când, la inițiativa Guvernului condus de contele Lajos Bartthyany, Gabor Klauzal, ministrul maghiar al Comerțului și Industriei a adresat invitația mediului de afaceri să inițieze dorința de înființare a Camerelor. Însă, Războiul de Independență a încetinit ritmul de realizare a acestui deziderat. După capitularea de la Vilagos, la inițiativa Guvernului Schwarzenberg, Guvernul Austriac a semnat un act provizoriu de înființare a Camerelor.

Acest provizorat a încetat odată cu Memoriul baronului Brück, ministrul austriac al comerțului, transmis împăratului de la Viena, în care motiva și argumenta, necesitatea, la acea dată, de legiferare a constituirii Camerelor de Comerț și Industrie: „Astăzi în Austria Camerele de Comerț și Industrie sunt singurele organisme independente prin intermediul cărora doleanțele și dezideratele regiunilor pot fi aduse la cunoștința guvernului central. Chiar dacă nu este previzibilă obținerea unor rezultate deosebite, nu este lipsit de semnificație faptul că există un organism care cel puțin are dreptul de a se face auzit, în vreme ce toate celelalte trebuie să asculte și să se supună în permanență. Camerele pot servi ca mijloc de promovare a intereselor comerțului și industriei, ele ajută la păstrarea integrității imperiului, duc la abolirea obstacolelor tarifare și întăresc relațiile dintre diferitele părți ale imperiului”.

Ca urmare a memoriului, la 18 martie 1850 a fost emisă Ordonanța Imperială care consfințește înființarea Camerelor de Comerț și Industrie în Imperiul Austriac, publicată în Buletinul Legislativ al Imperiului (Allgemeines Reichs - Gesetz - und Regierungs- blatt fur das Kaiserthum Oesterreich) nr. 34 din 30 martie 1850.

Conform Ordonanței, în provinciile Coroanei se înființau 60 de Camere de Comerț și Industrie, din care 11 Camere în Ungaria și în provinciile anexate: Pesta, Kosice, Bratislava, Sopron, Timișoara, Cluj, Brașov, Zagreb, Osijek, Rejka și Debrecen.

Actul Camerelor, care reglementează Camerele de Comerț și Industrie din Ungaria și din provinciile anexate, a intrat în vigoare la 4 mai 1868, înaintea Actului Camerelor Austriece, semnat mai târziu, la 29 iunie a aceluiași an. În conținut și capitole, Actul Camerelor Austriece stipula reglementări mai elaborate și mai raționale: actul schimba locul centrelor camerale, și stabilea că centrele vor fi: Budapesta, Bratislava, Sopron, Kosice, Debrecen, **Timișoara, Cluj, Brașov**, Rijeka, Eszek, Zagreb și Zengg. (Vezi Anexa 2 – Harta nr. 3)

Comitatele Satu Mare, Ugocea, Sălaj au fost arondate Camerei de Comerț și Industrie din Debrecen.

Pentru început, timp scurt, Camera de Comerț și Industrie a Comitatului Maramureș a fost arondată CCI a Comitatului Kosice, pentru ca în anul următor să fie lipită de CCI Debrecen.

Ordonanța prevedea că „domeniul de activitate al Camerelor de Comerț și Industrie” se referea în mod exclusiv la problemele comerțului și industriei. Aceste organisme vor încunoștința Ministerul Comerțului asupra dorințelor clasei comercianților și industriașilor și vor sprijini străduințele ministerului, întreprinse cu scopul de a stimula circulația mărfurilor.

Legea cuprindea cinci capitole și 42 de paragrafe, astfel: dispoziții generale; despre alegerea și durata membrilor plini și a membrilor supleanți; cu privire la președinte, personal auxiliar și ordinea internă; despre venituri și cheltuieli; dispoziții tranzitorii și, în final, lista Camerelor care urmau să fie înființate.

Articolul 1 cuprindea dispoziții generale: fiecărei Camere i se atribuia o circumscripție; aceasta fiind aprobată de Împărat; acțiunea camerelor era exclusiv în domeniul comercial și economic; prin intermediul lor acest sector își va face cunoscute doleanțele în fața Ministerului Comerțului, ce va căuta să le rezolve; fiecare Cameră acționează singură în circumscripția sa; acțiuni intercamerale vor fi permise doar cu acordul ministrului. Măsura era justificată prin discrepanțele enorme existente între diferitele zone: era de la sine înțeles că Nordul Italiei, Boemia, Austria propriu-zisă, bazate pe o tradiție industrială de sute de ani, nu se puteau compara cu regiunile estice, mult mai înapoiate. Se urmărea, și acest fapt era pozitiv, o nivelare, o egalizare a potențialului părților componente și, ca urmare, modernizarea vastului Imperiu zguduit de numeroase frământări interne, culminând cu evenimentele revoluționare ale anilor 1848 - 1849. Domeniul de activitate al Camerelor era limitat la chestiuni comerciale și economice, ele reprezentând organul prin care „economia și comerțul din teritoriu fac cunoscute problemele și dorințele lor Ministerului Comerțului”; tot ele, în calitate de intermediar, aveau obligația de a sprijini eforturile Ministerului Comerțului pentru promovarea schimburilor comerciale.

Obligațiile noilor instituții preconizate erau îndreptate spre Ministerul Comerțului, constând în: întocmirea anuală, în luna martie, a unui Raport principal care să cuprindă punctul lor de vedere, precum și observații axate pe trei direcții fundamentale: comerț, industrie, mijloace de transport;

prezentarea, până cel târziu la 31 octombrie a fiecărui an, a unor informații asupra persoanelor cu drept de vot din circumscripție și, ceea ce era foarte important, aceste informații să se extindă și asupra întreprinderilor de pe raza lor, obligate la rândul lor, să înainteze Rapoarte referitoare la: obiectul de activitate; mărimea întreprinderii, numărul de salariați, numărul de asociați, numărul personalului de conducere, deci toate datele în măsură să se constituie ca bază a întocmirii unor statistici. Oficialii urmăreau standardizarea, atât cât era posibil, a mozaicului de forme economice la nivelul întregii țări, aprecierea corectă a potențialului economic; eliminarea economiei „subterane”, aducătoare de prejudicii, cât și a rămășițelor feudale, decurgând în virtutea „obiceiului pământului”. În același timp, Camerele aveau obligații și în raport cu stabilimentele economice de pe raza lor: în prezența unui reprezentant al Judecătoriei Comerciale se efectua verificarea, iar pe baza acesteia erau aprobați comercianții de mărfuri, de valute și cambii, la numirea lor concurând și ministerele comerțului și finanțelor. Tot Camera era singurul organism abilitat să avizeze protocoalele de înființare de firmă, contractele comerciale, înființarea societăților pe acțiuni etc.

Camerele erau îndreptățite să ceară de la firme și asociații toate informațiile necesare pentru bunul mers al activității lor, având și capacitatea de Arbitraj comercial, cu condiția respectării legilor în vigoare și a acordului părților; aveau posibilitatea preluării arbitrajului și în cazurile izbucnirii unor conflicte de muncă între patron și angajat. Hotărârile de arbitraj erau definitive, dacă ambele părți erau de acord cu rezultatul.

Fiecare Cameră era împărțită în două secțiuni: comercială și industrială. De jurisdicția primei ține tot ceea ce privește circulația și schimbul mărfurilor, valute, trate și persoane implicate în aceste acte. Tot de această secțiune țin și bursele, băncile, asociațiile comerciale și școlile comerciale. Secțiunea industrială are în jurisdicție toate activitățile de manufacturare, fabricare și prelucrare a materiilor prime și a prefabricatelor, producerea de unelte și mijloace de producție, inclusiv persoanele implicate în aceste procese. Tot acestei secțiuni îi incumbă și protecția proprietății industriale, secretul invențiilor, inovațiilor și patentele, înregistrarea mărcilor de fabrică și de produs, pregătirea școlară a ucenicilor și meșterilor.

Domeniul de acțiune ce le este comun celor două secțiuni constă în probleme interne: avize, propuneri, informații despre vămi, consulate, transporturi rutiere, navale, fluviale, maritime, feroviare, poștă, telegraf, târguri, expoziții, carantine, asigurări, sistemul bancar. Foarte importantă era sprijinirea instituțiilor de învățământ de profil (comercial și industrial), cu implicații benefice în formarea forței de muncă, deficitară pentru Transilvania, cu excepția Brașovului și a Sibiului. Președintele poate provoca o dezbatere comună a unui subiect, a celor două secțiuni, dacă o parte nu este de acord cu soluția unei secțiuni.

Ministerul Comerțului poate sau nu recunoaște înființarea uneia sau alteia dintre Camere. Acestea sunt direct subordonate acestui minister, dar sunt obligate să furnizeze informații și altor instituții publice și administrative. Fiecare Cameră este formată din minimum 10 și maximum 30 de membri, plus un număr de membri supleanți – 50% din totalul membrilor plini. Ministerul este cel ce stabilește numărul membrilor pe fiecare Cameră și secțiune. Membri (plini și supleanți) își exercită onorific toate atribuțiile.

Partea a doua se referă la alegeri și membri. Poate deveni membru al unei Camere de Comerț orice cetățean al imperiului, în deplinătatea drepturilor cetățenești și politice și având vârsta de cel puțin 30 de ani, proprietar al unei firme independente de cel puțin 5 ani, aflat la conducerea acesteia în tot acest timp și cu domiciliul stabil în circumscripția respectivei Camere. Sunt respinși cei cărora li s-a făcut licitație asupra averii, cei care nu și-au onorat creditorii și cei ce au fost condamnați pentru delict economice la cel puțin 6 luni de închisoare. Membrii sunt numiți pentru trei ani și, la fiecare 31 decembrie, 1/3 dintre ei sunt schimbați; cei rămași sunt automat eligibili. În primul și în al doilea an de la înființare, treimea retrasă se face prin tragere la sorți. Orice fapt imputabil care atinge persoana unui membru îl suspendă și se retrage automat. Alegerile sunt directe. Au prioritate bancherii, agenții de schimb, engrosiștii, detaiștii, firmele de transporturi, de asigurări, fabricile, breslele, furnalele și laminoarele, șantierul navale și de construcții, navlositorii și armatorii. Votul este unic pe firmă, fiind exercitat de patron, director sau împuterniciți de conducere. Fiecare votant își poate exercita dreptul doar într-o singură Cameră în cursul unui an.

Actul votării se desfășura în public, verbal, fie prin exprimarea opțiunii în fața comisiei de votare fie în scris, prin trimiterea unui plic sigilat, conținând „biletul de votare”, semnat de către alegători. Cei aleși trebuie să-și declare acordul în trei zile, altfel sunt excluși și urmează a fi validat cel de al doilea de pe listă. În cazul vacantării (moarte, retrageri etc.) sunt numiți următorii de pe lista de votare anuală.

Listele de votare erau stabilite de către autoritățile viitoarei circumscripții, cu rezerva că la sfârșitul acestora se puteau face observații referitoare la eventualele contestații. Rezolvarea reclamațiilor era atribuită unei comisii, alcătuită din: un comisar, numit președinte de către Ministerul Comerțului; un membru a consiliului comunal din localitatea de reședință a Camerei; mai mulți oameni de încredere din sfera comercială și industrială și un secretar. Comisia își făcea cunoscută decizia reclamantului, putând întocmi o nouă listă de votare, cu condiția anunțării numărului și a categoriilor membrilor plini și supleanți eligibili, cât și ziua și ora actului votării.

Partea a treia era consacrată problemelor interne și organizatorice: președinte, vicepreședinte, secretar și personal auxiliar. Secretarul și personalul auxiliar erau numiți de Camera locală și nu se numărau printre membri; aveau studii superioare de specialitate și erau retribuiți.

Fiecare Cameră își alegea – dintre membri – prin vot anonim, cu majoritate absolută, președintele și vicepreședintele; ei urmau a fi confirmați de către ministerul tutelar. Președintele era reprezentantul juridic al Camerei. El prezida ședințele, formula ordinele și înștiințările și ordinea de zi; numea membrii supleanți. Răspundea de buna desfășurare a programului. Dacă nu era de acord cu vreo hotărâre o transmitea ministerului. În lipsă, putea fi înlocuit de către vicepreședinte. Ședințele erau ordinare sau extraordinare, iar hotărârile se luau cu majoritatea simplă a celor prezenți cel puțin jumătate plus unul din membri prezenți conform evorumului.

Ministerul trimitea, ca delegat, un comisar care participa la dezbateri și lua cuvântul, dar care nu avea drept de vot. La fiecare ședință se redacta un proces verbal, semnat de către președinte și secretar. Acestea se trimiteau ministerului și erau publicate în presa Camerei, cu excepția celor de arbitraj comercial și a informațiilor despre firme. Fiecare Cameră își alcătua și aproba propriul Regulament de ordine interioară.

În ceea ce privește partea materială, Bilanțul anual se întocmea cel târziu până în luna martie pentru anul expirat, fiind, de asemenea, trimis la minister, care, la rândul-i, putea trimite controale considerate necesare. Corespondența Camerei era scutită de taxe poștale. Camera era tratată în relațiile cu obligațiile față de stat ca orice altă instituție de drept public.

Camera era obligată să țină evidența veniturilor și cheltuielilor și să depună un Deviz de cheltuieli, aprobat de Ministerul Comerțului, până în data de 15 august a anului în curs. În momentul în care, cheltuielile aprobate de Ministerul Comerțului erau mai mari decât veniturile, pierderile erau recuperate prin impozitarea directă a firmelor membre și a persoanelor cu drept de vot, urmând a se împărți în mod egal între acestea.

Camerele se susțineau din „onorarii camerale”, colectate ca niște taxe; ele lucrau independent una de alta; întâlniri între camere erau permise doar cu acordul Ministerului Comerțului. Sfera de activitate cuprindea pregătirea unor propuneri și rapoarte anuale, a opiniilor, colectarea de date pentru liste și studii necesare realizării de statistici, precum și interogarea și mandatarea de brokeri. Până la elaborarea Legii Camerelor din anul 1868 Camerele erau, de asemenea, îndreptățite să recomande factori de producție și intermediari și să formuleze opinii despre autorizarea și înregistrarea societăților pe acțiuni. Camera avea și drepturi jurisdicționale în anumite cazuri juridice.

Alte reglementări, ultima parte a legii, se refereau la drepturile președintelui, privit ca unic reprezentant juridic al Camerei. El era răspunzător pentru observarea derulării programului de activitate și pentru îndeplinirea ordinelor generate și specifice camerei. „Transparența” hotărârilor era asigurată prin publicarea protoalelor și proceselor verbale; excepție făceau actele și documentele referitoare la arbitrajele comerciale și informațiile referitoare la o firmă, publicate numai cu acordul acesteia.

Noile instituții, Camerele, s-au izbit, la începuturile activității lor, de numeroase greutăți. Fiind inițiate de guvernul austriac, au stârnit la început neîncrederea cercurilor de afaceri și a opiniei

publice locale, care priveau cu suspiciune orice măsură venită de la Viena, mai ales după ce barierele vamale dintre diferitele provincii ale Imperiului au fost desființate, iar piața Transilvaniei și a Banatului a fost invadată de produse industriale și comerciale austriece, lovind grav firava industrie autohtonă. Deși Camerele de Comerț și Industrie erau singurele instituții a căror activitate se baza pe principiul alegerilor libere și a autonomiei funcționale, la început comerțanții și industriași s-au ferit să prezinte datele necesare, cerute de Guvernii pentru a trece la constituirea Camerelor. Oamenii de afaceri localnici erau ferm convinși că Guvernul Imperial urmărea să instituie, prin intermediul Camerelor, o noua formă de control, nu numai economic, dar și politic, pentru a tine sub supraveghere viața de afaceri provincială. Ulterior, activitatea intensă a întreprinzătorilor cu vederi înaintate a dus la depășirea acestor suspiciuni și neajunsuri.

Impedimente însemnate au apărut din lipsa capitalurilor proprii și a surselor de venit, care împiedicau susținerea intereselor materiale ale Camerei, dar și inexistența instituțiilor de credit, precum și starea precară a comunicațiilor, lipsa învățământului profesional, menținerea sistemului de producție a breslelor. Meșteșugarii breslași se simțeau amenințați de proiectul de lege - „Dispozițiilor provizorii cu privire la reglementarea activității comerciale și industriale”. Acesta prevedea așezarea întregii vieți economice pe temelia principiului liberei concurențe, pentru implementarea căreia erau complet nepregătiți.

La 1 mai 1860, guvernul vienez a trecut la aplicarea noului Regulament industrial, bazat pe principiul liberei concurențe, care a fixat sarcini deosebit de grele Camerelor, pentru a transforma breslele în asociații meșteșugărești. Paralel cu aceasta, meșteșugarii care nu făceau parte din bresle, urmau să se asocieze în societăți productive. În acest scop, Camerele trebuiau să elaboreze proiecte de statute ce urmau să fie prezentate atât meșteșugarilor, cât și oficialităților. Problemele politice complexe de după 1860 au făcut, însă, ca autoritățile să nu urmărească aplicarea noului Regulament industrial cu vigoarea necesară, astfel încât breslașii au ignorat pur și simplu prevederile legii.

Idea aplicării noului Regulament de către Camere a fost primită cu destulă suspiciune și reținere de către factorii locali din industrie și comerț. În primul rând pentru că venea din partea Guvernului imperial – și asta imediat după înăbușirea Revoluției din 1848-1849. În al doilea rând, măsura survenea după ștergerea barierele vamale dintre diferitele provincii ale imperiului și se părea că ca avantaja regiunile mai dezvoltate. În al treilea rând, pozițiile locale ale breslelor industriale și ale asociațiilor comerciale păreau a fi amenințate. Ca urmare, comerțanții și industriașii nu s-au prea înghesuit la înscrieri, nici la furnizarea datelor cerute. La aceste suspiciuni și nemulțumiri se adăugau și greutățile de fond, constând în: lipsa unor instituții bancare serioase și puternice care să asigure instituția creditului, sursele, lipsa de venituri, starea precară a drumurilor și a comunicațiilor, menținerea sistemului breslelor, lipsa învățământului economic ș.a.

În urma compromisului din 1867 s-a creat o monarhie bicefală, prin care a fost desemnat ca rege al Ungariei împăratul Franz Joseph al Austriei, ce va deține ambele funcții, iar Imperiul Austriac va deveni Imperiul Austro-Ungar.

Cu începere din acest an, odată cu alipirea acestor zone din Transilvania la Regatul Ungariei, s-au reînființat și vechile Comitate din această zonă. În anul 1868 s-a realizat așa-numitul „Ausgleich”, adică monarhia bicefală. Cum în această mișcare era nevoie de schimbări care să țină pasul cu dezvoltarea economiei, mai multe Camere din Ungaria și Transilvania au inițiat, în cursul anului 1867, două mari întâlniri cu Guvernul maghiar condus de Andrassy, care au reglementat autoritatea, funcția și scopul Camerelor, elaborând și un proiect de lege înaintat împăratului Franz Josef – în același timp și rege al Ungariei – pentru a-l promulga.

Împăratul a semnat Legea nr. VI/1868 referitoare la modul de funcționare a Camerelor de Comerț și Industrie, la 30 aprilie 1868. Legea a fost prezentată în Camera Deputaților la 4 mai, iar în Camera superioară la 5 mai 1868, fiind publicată, apoi, în Codul Legislativ Național, în data de 6 mai 1868. Curând după aceasta, s-a trecut la organizarea alegerilor pentru Camere, care s-au prelungit timp de mai multe luni, astfel încât constituirea lor a avut loc abia în a doua jumătate a anului 1869. (Vezi Anexa 2 – Harta nr. 4)

Cu această ocazie, Comitatele Bereg, Bihor, Hajdu, Maramureș, Satu Mare, Ugocea și Sălaj au fost arondate Camerei de Comerț și Industrie din Debrețin, fiind reprezentate prin membri externi, în două secții – comercială și industrială –, numărul lor variind între 2-8, în funcție de mărimea comitatului.

Legea din 1868 nu modifica substanțial pe cea veche, din 1850, dar aducea unele „cosmetizări” și unele precizări cerute de practica comercială.

Regulamentul-cadru pentru înființarea, organizarea și funcționarea Camerelor de Comerț și Industrie a fost elaborat în conformitate cu prevederile Legii VI, din 30 aprilie 1868. Camerele de Comerț și Industrie erau definite ca organisme chemate să promoveze interesele comune ale comerțului și industriei (art. 1). Ele erau subordonate Ministerului Agriculturii, Industriei și Comerțului, ale cărui dispoziții le îndeplineau și căruia îi adresau propunerile ori solicitările (art. 2). Camera de Comerț și Industrie din Pesta avea 48 de membri interni, restul Camerelor doar 32. Membrii erau de trei categorii: interni, externi și corespondenți. Numărul membrilor interni trebuia să fie egal cu cel al membrilor externi. Membrii corespondenți nu aveau drept de vot (art. 5). Membrii interni și externi erau aleși pe o durată de 5 ani (art.6). Drept de alegător sau de vot avea orice comerciant cu o vechime de cel puțin un an în branșă (art. 8). Membrii interni trebuia să domicilieze în orașul de reședință al camerei, să beneficieze de toate drepturile cetățenești și să profeseze de cel puțin 3 ani. Membrii externi erau obligați să întrunească aceleași condiții, dar să domicilieze în cercuri (plase – n.a.) (art. 9). În fruntea instituției se aflau un președinte și doi vicepreședinți, aleși pe durata a 5 ani. Cei doi vicepreședinți erau aleși de către cele două secții componente: comercială și industrială. Președintele și vicepreședinții erau confirmați de către ministrul de resort (art. 13). Adunările ordinare, în plen, se desfășurau lunar (art.17).

În vederea alegerilor – de această dată la 5 ani – Guvernul cere primăriilor să actualizeze listele membrilor alegători, iar Camerele vechi, ce se consideră automat dizolvate la apariția legii, să predea actele și patrimoniul celor noi. În fapt, este vorba despre schimbarea conducerilor Camerelor și nimic mai mult.

Anul 1868 a însemnat pentru Camere noul cadru legislativ, constituțional, conjugat cu o muncă susținută de reorganizare. Nemulțumit, Ministerul Ungar al Comerțului a convocat la Budapesta o conferință a tuturor acestor instituții pentru a le cere părerea în vederea modificării legii, abia ieșite. Camerele au înaintat o serie de propuneri, cu toate acestea, Legea din 1868 a rămas, cu unele amendamente, valabilă până în anul 1915 pentru cele din Transilvania.

După compromisul din 1867, creșterea economică a fost accelerată în Ungaria. Fluxul de capital străin a generat o explozie între 1867 și 1873. Camerele aveau un rol important în atragerea de capital străin, ele ajutau partenerii locali și străini să se găsească unii pe alții. Camerele aveau un rol deosebit de important în a găsi oportunități de investiții în principatul Transilvania. Astfel, familia Rotschild, Wiener Bankverein, Creditanstalt, bănci germane, franceze și engleze (de ex. Danube Mines și Collieries Ltd. Și Credit Lyonnais) s-au stabilit în regiunile orientale ale țării. Zăcămintele bogate din Transilvania și Banat au atras mulți investitori.

Printr-o Scrisoare circulară, cu nr. 4114 din 10 septembrie 1871, ministrul ungar al Comerțului a cerut Camerelor de Comerț și Industrie din Regat să pregătească a adunare generală, la Budapesta. Conținutul acestei circulare părea ambiguu: avea și aprecieri ce priveau reformele necesare, dar și dezamăgiri asupra activității lor de până atunci, lăsând să se întrevadă o posibilă finanțare. Pe 5 decembrie 1871, se desfășoară la Budapesta prima Adunare Generală a Mișcării Camerale din Ungaria. Toți delegații au vorbit despre necesitatea stringentă a unei legislații coerente menită să apere și să stimuleze activitatea economică, cum ar fi legea comerțului, legea falimentului ș.a., stabilind înființarea de Curți de arbitraj comercial, după modelul dreptului comercial german.

În paralel cu mișcarea de înnoire camerală, pornește și una a secretarilor Camerelor, pe motive profesionale. Ei cer să fie numiți pe viață, sau măcar pe o perioadă mai îndelungată, din cinci în cinci ani. Mai ridică și problema pensiilor, a personalului angajat din Cameră, rămasă nerezolvată de 6 ani.

La scurt timp, Camerele au fost puse în fața noii Legi a meseriilor, adoptată în 1872, care consfințea desăvârșita libertate a exercitării tuturor profesiunilor economice în chip independent, în sensul că nimeni nu putea împiedica pe nimeni să practice un meșteșug similar cu al său. Oricine avea pregătirea profesională necesară și voia să lucreze pe cont propriu era de ajuns să facă o cerere autorității competente, care era obligată să-i elibereze, gratuit, cuvenita autorizație; dacă aceasta întârzia mai mult de trei zile, petiționarul era îndreptățit să-și înceapă meșteșugul. Asociațiile de meșteri erau permise celor cu aceeași meserie sau cu meserii înrudite, în vederea sprijinirii intereselor comune, doar cu prealabila aprobare a statutelor de către ministerul de resort. Intrarea în asociație era liberă. Breslele erau obligate ca, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a legii, să se transforme în societăți, având dreptul de a-și păstra patrimoniul; în caz contrar, prin hotărârea Adunării generale sau în lipsă, prin decizia forului jurisdicțional superior, averea era destinată unor scopuri de utilitate meșteșugărească. Prin această lege, breslele erau obligate să se transforme în asociații libere;

A doua Adunare generală a Camerelor de Comerț și Industrie din Ungaria se desfășoară între 12 și 15 aprilie 1880, la Budapesta.

Delegația camerei timișorene supune atenției adunării și prin ea guvernului, șase puncte:

1) modificare legii industriei; 2) organizarea regulată a Adunării generale a tuturor camerelor; 3) consultarea legislativă prealabilă a Camerelor în cazul unor anteproiecte de legi economice; 4) reglementarea colportajului și a depozitelor volante; 5) crearea unei legi a învățământului profesional; 6) în cazul modificării legii recrutării în armată, să se țină seama de pretenția de voluntariat a meseriașilor.

Anul 1889 reprezintă o importantă perioadă în restructurarea mișcării camerale. În primul rând se creează un minister al agriculturii și unul separat al comerțului, industriei și transportului. În fruntea ultimului a fost numit Gabriel Baross. Acesta își ia în serios atribuțiile și începe mișcarea de reformare a Legii camerale din 1868.

Una dintre primele măsuri pe care le-a luat a constat în aflarea opiniilor Camerelor de Comerț și Industrie asupra prevederilor noi legi camerale. Pentru aceasta a emis un Ordin circular (1796/06.06.1889) prin care afirma: „din partea mea doresc să profit într-o măsură mai mare de activitatea camerală și voi căuta contactul cu acestea și dincolo de sfera oficială”.

Convoacă o întâlnire cu reprezentanți ai Camerelor și a Corporațiilor, pe 5 octombrie 1889, la Budapesta. Tema principală abordată: „Este necesară modificarea Legii VI/1868, privind organizarea Camerelor de Comerț și Industrie și în ce sens?”

Rezultatele acestei reuniuni au fost primite cu mare bucurie de către Camere și însușite de minister. Ele sunt următoarele:

- proiectele de legi economice să fie întâi supuse discuției Camerelor;
- fiecare Cameră să-și trimită un deputat în adunările administrative locale;
- autoritățile și firmele să transmită Camerelor informațiile solicitate;
- să fie mărit numărul Camerelor de Comerț și Industrie;
- să se deconteze cheltuielile de drum ale membrilor externi;
- membrii Camerei să fie aleși tot la șase ani, iar tot la 3 ani să fie schimbată o jumătate;
- alegerile să nu fie făcute de autoritățile locale, ci să se desfășoare sub supravegherea guvernului;
- siderurgia și mineritul să fie trecute sub jurisdicția mineritului.

Zeci de ani mișcarea camerală a făcut memorii peste memorii către toate forurile competente pentru eliminarea unor prevederi depășite ale Legii din 1868 și introducerea unor cerințe reale, în pas cu vremea. În 24 octombrie 1889 Ministerul Comerțului, Industriei și Transportului, sub semnătura ministrului Baross, reformulează Legea din 1868.

Cu această ocazie legislativă s-a legiferat înființarea a 5 noi camere în Szeged, Győr, Banská-Bistrica, Arad, Oradea și Târgu Mureș. (Vezi Anexa 2 – Harta nr. 5)

Tot în anul 1889, noul ministru al comerțului, Baross Gabor, inițiază un set de propuneri, vizând revigorarea acestor două sectoare economice, printre ele și cel de înființare, în relație directă

cu rețeaua de cale ferată existentă, a cinci noi Camere de Comerț și Industrie: la Szeged, Győr, Banska-Bystrica, Oradea și Târgu Mureș.

Camerele au stabilit relații strânse cu regionalele de căi ferate din acea vreme. Așa-numitele conferințe secretariale ale camerelor, înființate de ministrul comerțului, au primit o nouă orientare. Astfel, începând cu perioada în care a fost ministru Gabor Baross, Camerele de Comerț și Industrie numeau comisari județeni care supravegheau înmatricularea la școlile de afaceri. Camerele au inițiat și promovat o serie de investiții. De exemplu, dezvoltarea Pieței și Portului din Rjeka, reglementarea Porților de Fier (pe Dunăre) și libera navigație pe Dunăre. Camerele au urgentat creșterea subvențiilor de la buget care puteau fi folosite în comerț și industrie. Ca rezultat, în anul 1895, 85% din achizițiile companiilor de căi ferate și ale fabricilor de motoare din Ungaria proveneau de pe piața internă. La începutul secolului al XX-lea, în Ungaria exista o infrastructură industrială relativ modernă, numărul liniilor de cale ferată atingând standarde europene. Comerțul exterior avea un rol din ce în ce mai important în economia țării, iar în anii dinaintea Primului Război Mondial, valoarea totală a exporturilor și importurilor însuma 45% din produsul intern național al Regatului Ungar.

Pentru stimularea și promovarea afacerilor, încă de la începuturile existenței lor, Camerele de Comerț și Industrie au considerat că târgurile și expozițiile industriale și agricole reprezintă oportunitatea cea mai avantajoasă și mai eficientă pentru derularea afacerilor. Astfel, se semnalează organizarea primelor Târguri Internaționale la Viena, Paris, din anii 1855 și 1856, Londra (1862), târgurile regionale, locale din Transilvania - de la Cluj (1857), de la Târgu Mureș (1864), de la Budapesta (1865). Participarea Camerelor din Transilvania la Expoziția Universală de la Paris (1867) a fost marcată și de obținerea, de către acestea a unor diplome, ceea ce a confirmat gradul de dezvoltare, la acea dată, a industriei transilvănene.

Congresul Național de Comerț din Ungaria se desfășoară la Budapesta în anul 1896, cu ocazia organizării expoziției consacrate mileniului. Delegații Camerelor au discutat serios reformarea legii camerale. Pentru ca activitatea Camerelor să fie reală și rodnică sunt necesare trei garanții: ca exprimarea doleanțelor și cererilor Camerelor să fie făcută în deplină independență; acestea să ajungă la autorități și să fie reținute și susținute; Camerele să fie în așa fel structurate, încât să reprezinte interesele tuturor comercianților și industriașilor.

Una dintre preocupările majore ale Camerelor de Comerț și Industrie din Transilvania și Banat a fost și aceea de a înființa instituții de credit bazate pe asocierea voluntară, de tipul caselor de economii, ca forme incipiente a băncilor comerciale. Paralel cu acest demers, Camerele de Comerț și Industrie au organizat, elaborat și introdus creditul ipotecar, cărțile funciare și cadastrul.

Promovarea învățământului profesional axat pe buna pregătire profesională a forței de muncă necesară dezvoltării industriale a fost un alt deziderat și o altă preocupare a Camerelor de Comerț și Industrie transilvănene. Aceasta a dus la declanșarea unei serii de demersuri, de intervenții și de insistențe la autoritățile centrale și locale, la cooperările și asociațiile industriale, pentru obținerea de fonduri necesare organizării și funcționării unor școli profesionale. „Școlile duminicale de ucenici” au fost primele forme de învățământ profesional, care, treptat, s-au transformat în „Școli de arte și meserii sau de comerț”.

Dezvoltarea comerțului local și regional a fost unul dintre obiectivele majore în privința implicării Camerelor de Comerț și Industrie în mediul propriu de activitate. În acest sens, semnalăm organizarea comerțului local, a târgurilor și oborurilor de cereale și de animale, unde producătorii agricoli și cei industriali realizau schimburi de mărfuri, de materii prime și de produse necesare industrializării și consumului. Târgurile de cereale, de animale și păsări, de produse agroalimentare, de mașini și unelte agricole și casnice, de produse textile și de confecții aveau o anume structură de mărfuri specifice sau generale. Ele erau organizate săptămânal, lunar, anual, fiind legate de o zi calendaristică, anume de o sărbătoare religioasă, precum Sf. Maria, Rusalii, Sânziene sau de un eveniment laic.

Prin organizarea acestor activități se stimula liberul schimb, înlăturându-se treptat și progresiv privilegiul feudal, dându-se, astfel, comercianților și breslelor dreptul de exclusivitate sau de prioritate în desfacerea mărfurilor locale pe piața închisă locală.

Comerțul intern, prin târguri și expoziții locale și regionale, a cunoscut o dezvoltare, mai ales prin cele organizate la Cluj, Dej, Sfântu Gheorghe, Arad, Timișoara, Zagreb, Szeged.

Comunicațiile în general, și calea ferată în special, au constituit o sferă a preocupărilor majore strâns legate de modelul de afaceri capitaliste absolut necesară de soluționat de către Camerele de Comerț și Industrie, prin intervenții făcute la administrația centrală și locală. Problema infrastructurii a economiei capitaliste, după cum rezultă din documentele acelor timpuri, a constituit mult timp preocuparea oamenilor de afaceri, implicit a Camerelor de Comerț și Industrie ca reprezentante unanim recunoscute a comercianților și industriașilor, atât de către politicieni, cât și de către administrațiile centrale și locale.

Odată cu dezvoltarea și diversificarea industriei și comerțului, în ultimele decenii ale secolului trecut, Camerele de Comerț și Industrie din Transilvania-Banat și-au dezvoltat și diversificat propriile activități, mărindu-și gradul de autonomie, reprezentând tot mai mult interesele comunității întreprinzătorilor particulari, fiind mult mai constructive și agresive față de legile și actele normative care restricționau dezvoltarea liberului schimb interregional, național și internațional. Problemele schimburilor comerciale între regiunile componente ale Regatului Ungar, taxele și restricțiile vamale, dezvoltarea relațiilor economice și comerciale cu România au fost și au constituit preocupări majore ale Camerelor de Comerț și Industrie din Transilvania centrală și de sud-est.

Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea se remarcă încetinirea ritmului de dezvoltare a vieții economice și sociale. Criza economică din anul 1900, manifestată ca o depresie economică mondială, nu a ocolit nici zonele transilvănene. Recoltele slabe obținute în agricultură au agravat și mai mult dificultățile economice, slăbind puterea de cumpărare a populației în general și a celei agrare în special. Ca urmare a scăderii cererii, oferta industrială s-a restrâns, nivelul investițiilor s-a diminuat, iar rata șomajului a crescut.

Pe lângă toate acestea, Camerele de Comerț și Industrie și-au manifestat prezența și în domeniul organizării, a reglementării politicii și a legislației economice, în organizarea împreună cu reprezentanțele administrațiilor locale și centrale a licitațiilor pentru obținerea de comenzi de furnituri pentru armată sau pentru nevoile publice, mai ales în caz de război, eliminând univocul în acordarea de comenzi acelorași întreprinderi. Camerele de Comerț și Industrie colaborau cu Inspectoratele Industriale în problemele de supraveghere industrială, special înființate în acele perioade de criză și de război

În timpul Primului Război Mondial activitățile Camerei de Comerț și Industrie din Ungaria și din ținuturile anexate s-au schimbat în rău. Aparatul de lucru și funcționăresc al Camerei s-a integrat și s-a adaptat birocrăției de război, preluând unele activități de evidență economică aparținătoare administrației locale, devenind, astfel, o pârghie indispensabilă la îndemâna angrenajului birocratic oficial.

Totuși, în anii 1905-1913 au existat și unele reveniri la ritmuri mai accelerate ale dezvoltării economice, până la izbucnirea Primului Război Mondial. Astfel, se revigorează investițiile economice de război, crește numeric forța de muncă industrială, captată din populația neincorporată. E de menționat că, în această perioadă, începe derularea procesului de modernizare a economiei pe seama energiei electrice și termice, ca forță motrică a industriei și a agriculturii.

Anul 1913 înseamnă pentru economia Europei și a Ungariei, inclusiv pentru Transilvania-Banat, scăderea nivelului activității antreprenoriale, subordonarea vieții economice activităților și achizițiilor militare de înarmare, manifestate prin rechiziții, furnituri obligatorii pentru armată, lipsa de materii prime, adâncirea galopantă a inflației, pauperizarea populației, reducerea consumului productiv și al populației, prin scăderea puterii de cumpărare. Industria aservită războiului cunoaște o dezvoltare accelerată în continuare, mai ales a celei metalurgice, a celei chimice și a încălțăminteii, a celei textile și a confecțiilor. În această perioadă Camerele de Comerț și Industrie din zonă au militat pentru păstrarea libertăților și autonomiei întreprinzătorilor, devenite tot mai restrictive, datorită politicii și economiei de război.

Prezentăm în continuare modul de înființare, organizare și funcționare al Camerelor din Brașov, Cluj, Timișoara, Debrețin, Bihor, Bucovina, Arad și Târgu Mureș, care au avut, fiecare în

parte, o particularitate, în contextul vieții economice și politice din Transilvania, Banat și Bucovina, după înființarea lor și până în preajma Primului Război Mondial.

Camera de Comerț și Industrie Cluj

Din punct de vedere administrativ, după înfrângerea Revoluției de la 1848-1849, deși organele de conducere ale Principatului Transilvania au fost pentru început transferate la Sibiu, Clujul continuă să dețină un rol militar-administrativ important.

Între anii 1860 și 1863, iar apoi între anii 1865-1867, Guvernul Transilvaniei își are sediul la Cluj, ca de altfel și Tribunalul Suprem al Transilvaniei, înființat și stabilit inițial la Viena. La 1 septembrie 1865 Dieta Transilvaniei este convocată tot la Cluj, unde funcționează până în 1867, când este desființată, în urma acordului dualist, iar Transilvania este încorporată Ungariei.

Clujul devine în acești ani, sediul unor organisme economice importante. În 1850 aici își stabilește reședința unul din oficiile fiscale ale Transilvaniei, pentru ca, după 1854, să devină sediul direcției Montanistice, forestiere și salinare pentru întreaga Transilvanie, organism menit să asigure conducerea administrativă și tehnică, gospodărirea resurselor financiare ale întreprinderilor erariale metalurgice, miniere și siderurgice, extracția sării și administrația pădurilor erariale, montanistice, camerele și grănicerești. Tot la Cluj se află Casa generală a Direcției, care cuprindea un aparat funcționăresc numeros, precum și o Direcție edilitară districtuală

Conștiente de faptul că fără înființarea unor instituții economice moderne Imperiul Austriac nu-și va putea consolida potențialul economic, cercurile guvernante au trecut la constituirea acestora. La 18 martie 1850 a fost emisă Ordonanța Imperială referitoare la înființarea Camerelor de Comerț și Industrie, pe care Ministerul Comerțului a publicat-o în Buletinul Legislativ al Imperiului (Reichsgesetz und Regierungsblatt), nr. 122, din 26 martie 1850. Conform ordonanței, în provinciile Coroanei se înființau 60 de Camere de Comerț și Industrie, între care și Camera din Cluj. Ordonanța preciza că „domeniul de activitate al camerelor de comerț și industrie se referă în mod exclusiv la problemele de comerț și industrie. Aceste organe vor încunoștința Ministerul Comerțului cu dorințele clasei comercianților și industriașilor, vor sprijini străduințele întreprinse de minister cu scopul de a stimula circulația mărfurilor”.

Guvernul (Conducerea administrativă) Transilvaniei a pus în aplicare prevederile Ordonanței ministeriale, prin Decretele din 24 aprilie și 26 august 1850, efectuând conscripția întreprinzătorilor cu drept de vot la alegerile pentru Camere, după care a dispus organizarea lor. Numărarea voturilor secrete s-a efectuat la Primăria orașului Cluj, de către o comisie formată din alegători, în zilele de 3-4 octombrie 1850. Președintele Comisiei era Generalul Urban, comandantul districtului militar, iar funcția de notar a îndeplinit-o Josef Posch, funcționar al districtului. Au fost numărate 643 de buletine de vot, provenind din localitățile Cluj, Turda, Gherla. Secția comercială, care cuprindea 7 membri și 4 supleanți, a acordat cele mai multe voturi lui Samuel Dietrich, comerciant de fierărie din Cluj; secția industrială, formată din 8 membri și 4 supleanți, a votat în majoritate pentru Peter Rajka, cunoscutul fabricant de mașini din Cluj.

Adunarea prin care începea efectiv să existe Camera de Comerț și Industrie din Cluj, înființată în 1850, a avut loc la 11 ianuarie 1851, în prezența secretarului gubernial, în calitate de reprezentant al Ministerului Comerțului, care în cuvântarea sa inaugurală a subliniat dreptul noii instituții „de a întreține legătura directă” cu ministerul. Înființarea Camerei din Cluj a fost aprobată prin Ordinul guvernatorului Transilvaniei, Ludwig Wohlgemuth, dată publicității la 19 ianuarie 1851, în limbile maghiară, germană și română. Varianta românească suna astfel: „*Camera mercantila și de industrie de la Cluj, care se constituie pe temeiul legii provisorie din 18 martiu 1850 prin alejere, și care coprinde în sine districtele: Clujul, Răteagul și Alba-Iulia, la 11 ale (lunii) acesteia, se deschise și se puse în activitate legiuită*”. Varianta românească a fost publicată în „Foaia legilor provinciale și a Guvernului pentru Țeara de Coroană Transilvania”.

Adunarea Constitutivă a Camerei de Comerț și Industrie l-a ales ca președinte pe Samuel Dietrich, comerciant, iar industriașul Peter Rajka a devenit vicepreședinte. Secretar al Camerei a devenit Josef Posch.

Camera de Comerț și Industrie și-a extins inițial autoritatea asupra celor trei districte militare – Cluj, Turda și Gherla. În anul 1854, odată cu reîmpărțirea Transilvaniei în 10 districte militare, Camerei din Cluj i-au fost atribuite 5 districte, și anume Cluj, Alba Iulia, Șimleul Silvaniei, Dej și Târgu-Mureș. După reorganizarea administrativă a Transilvaniei, pe baza Diplomei imperiale din octombrie 1860 și a Patentei din februarie 1861, și revenirea la vechea împărțire teritorială, Camera de Comerț și Industrie din Cluj a primit în subordinea sa Comitatele Cluj, Alba de Jos, Târnava, Turda, Dăbâca, Solnocul Interior, districtul Năsăudului, districtul Bistriței, scaunele Mureșului și Arieșului.

Noua instituție s-a izbit, la începuturile activității ei, de numeroase greutăți. Fiind inițiată de guvernul austriac, ea a stârnit neîncrederea cercurilor de afaceri și a opiniei publice locale, care priveau cu suspiciune orice măsură venită de la Viena, mai ales după ce barierele vamale dintre diferitele provincii ale Imperiului au fost desființate, iar piața ardelenască a fost invadată de produsele industriale și comerciale austriece, lovind grav firava industrie autohtonă. Deși Camerele de Comerț și Industrie din Transilvania, erau singurele instituții a căror activitate se baza pe principiul alegerilor libere și a autonomiei funcționale, la început, comercianții și industriașii s-au ferit să prezinte datele cerute de Guvernul pentru a trece la constituirea Camerei din Cluj, dar activitatea intensă a întreprinzătorilor cu vederi înaintate a dus la depășirea acestui impediment. Oamenii de afaceri localnici erau ferm convinși că Guvernul imperial urmărea să instituie prin intermediul Camerelor o nouă formă de control, nu numai economic, dar și politic, pentru a ține sub supraveghere viața de afaceri provincială.

Impedimente însemnate au provenit din lipsa capitalurilor și a surselor de venit, care împiedicau susținerea intereselor materiale ale Camerei, inexistența instituțiilor de credit, starea precară a comunicațiilor, lipsa învățământului profesional, menținerea sistemului de producție breslaș. Meșteșugarii breslași se simțeau amenințați de proiectul "Dispozițiilor provizorii cu privire la reglementarea activității comerciale și industriale", care dorea să așeze întreaga viață economică pe temelia principiului liberei concurențe, pentru înfruntarea căreia erau complet nepregătiți.

Cu toate acestea, la 1 mai 1860, guvernul vienez a trecut la aplicarea noului Regulament industrial, bazat pe principiul liberei concurențe, care a fixat sarcini deosebit de grele Camerelor, pentru a transforma breslele în asociații meșteșugărești. Paralel cu aceasta, meșteșugarii care nu făceau parte din bresle, urmau să se asocieze în alte tipuri de societăți productive. În acest scop, camerele trebuiau să elaboreze proiecte de statute pe care urmau să le prezinte atât meseriașilor, cât și oficialităților. Problemele politice complexe de după 1860 au făcut însă ca autoritățile să nu urmărească aplicarea noului Regulament industrial cu vigoarea necesară, astfel încât breslașii le-au ignorat pur și simplu. Drept urmare, în deceniul al șaptelea, continuau să activeze 26 de bresle, doar cu una mai puțin decât la sfârșitul secolului al XVIII-lea, dar nivelul producției meșteșugărești înregistra o stagnare cantitativă și calitativă.

În 1867, Camera din Cluj a participat la Expoziția Universală de la Paris, obținând și cu acest prilej numeroase mențiuni. De asemenea, a prezentat cu această ocazie o descriere detaliată a activității și circumscripției Camerei din Cluj, în cadrul prezentării activității economice din Imperiu, lucrare coordonată de Ministerul Comerțului. Fiind consultați în legătură cu periodicitatea expozițiilor universale, reprezentanții Clujului au propus ca ele să se organizeze din cinci în cinci ani, următoarea manifestare de acest fel urmând să aibă loc la Viena în anul 1872.

Începând cu anul 1867, Camerele de Comerț și Industrie din Ungaria și-au manifestat dorința de a fi reorganizate pe baza unei legi speciale, pentru ca activitatea lor să primească un caracter constituțional. În anul 1867, reprezentanții Camerelor din Ungaria au convocat două consfătuiri, elaborând un proiect de lege, pe care l-au prezentat Împăratului Francisc Iosif.

Conform Legii nr. VI/30 aprilie din 1868, Camera de Comerț și Industrie din Cluj avea în subordine Comitatele: Cluj, Turda, Dăbâca, Solnocul Interior, Târnava, Alba de Jos, Scaunele Mureș și Arieș și Districtele Chioar, Bistrița și Năsăud, împreună cu orașele libere regale de pe teritoriul lor.

În noua formă de organizare, Camera de Comerț și Industrie din Cluj s-a întrunit la data de 12 august 1869. În primele luni, acțiunile Camerei s-au rezumat la formularea unor răspunsuri

adresate Ministerului Comerțului, referitoare la probleme puse în dezbatere generală, astfel încât numai în anul 1870 s-a putut trece la o activitate sistematică. Camera a înaintat memorii cuprinzătoare referitoare la introducerea Cărilor cadastrale, accelerarea achitării despăgubirilor urbariale și construirea unei căi ferate ardelene.

După reforma administrativă din anul 1876, care a reorganizat întregul teritoriu al țării în Comitate, structura administrativă a Camerei de Comerț și Industrie din Cluj s-a modificat. Zona ei de jurisdicție cuprindea Comitatele: Alba de Jos, Bistrița-Năsăud, Târnava Mică, Cluj, Mureș, Turda, Solnoc-Dăbâca, Turda-Arieș și orașele libere regale Cluj și Târgu Mureș. Suprafața totală a Circumscripției Cluj cuprindea 27.229 km², cu o populație de 1.104.779 de locuitori, dintre care 13.310 erau comercianți și industriași (3% din populația activă).

În anul 1890, repartitia teritorială a Camerelor de Comerț și Industrie din Transilvania a fost din nou reorganizată, întrucât județul Mureș-Turda a fost desprins din jurisdicția Clujului, iar la Târgu Mureș s-a înființat o nouă Cameră de Comerț și Industrie. În schimb, județul Sălaj a fost detașat din raza de acțiune a Camerei de Comerț și Industrie de la Debrețin, fiind alipit circumscripției Cluj, în urma acestei noi modificări, numărul de locuitori al comitatelor aparținătoare de Camera de Comerț și Industrie din Cluj a sporit, ajungând la 1.183.334 de persoane.

În 24 octombrie 1890, se reformulează Legea din 1868 printr-o nouă repartitie teritorială a Camerelor de Comerț și Industrie din Transilvania. A fost din nou reorganizată, întrucât județul Mureș-Turda a fost desprins din jurisdicția Clujului, iar la Târgu Mureș s-a înființat o nouă Cameră de Comerț și Industrie. În schimb, județul Sălaj a fost detașat din raza de acțiune a Camerei de Comerț și Industrie de la Debrețin, fiind alipit Circumscripției Cluj.

În ceea ce privește industria propriu-zisă mecanizată și tehnologizată, evoluția ei se petrecea conform conjuncturii momentane a ciclurilor economice, fiind influențată în mare măsură de legislația și politica industrială, care, adesea, încerca să învieze activitatea întreprinderilor aflate într-o fază rămasă în urmă.

O primă fază de avânt economic a industriei din Transilvania s-a manifestat între anii 1867-1873, când s-au înființat numeroase noi întreprinderi dezvoltate tehnic și tehnologic, iar producția lor a crescut. Întrucât activitatea industrială trebuia reglementată pe baze moderne, în anul 1872 a fost pusă în vigoare o nouă Lege industrială, care stabilea normele fundamentale ale îndeletnicirilor industriale, printre ele figurând și libera concurență, ca principiu temelnic de acțiune. Drept urmare, cele 26 de bresle care mai funcționau în Cluj au fost desființate.

În anul 1880, s-a promulgat „Legea de încurajare a industriei”, cu intenția de a stimula relansarea întreprinderilor. Deși criza economică a luat sfârșit, Legea de încurajare nu a impulsionat înființarea unor întreprinderi noi, dar a consolidat bazele de activitate ale celor existente.

Cu toate acestea, ponderea activității industriale și comerciale în viața economică a Circumscripției Camerale clujene nu a crescut în mod semnificativ, ea desfășurându-se în funcție de baza conjuncturală asigurată de agricultură. Raportul Camerei de Comerț și Industrie din Cluj, pe anul 1878, sublinia că *„în circumscripția noastră industria și comerțul n-au avut niciodată o importanță deosebită. Ele au deținut doar o importanță locală și se bazau pe activitatea agricolă. În ultimele decenii, unele ramuri industriale legate de agricultură, precum producția de spirt, creșterea vitelor și morăritul s-au extins în oarecare măsură, datorită agriculturii, în schimb, industria manufacturieră a avut foarte mult de suferit de pe urma concurenței străine. Recoltele slabe consecutive din ultimii ani au înrăutățit și mai mult situația, căci principala consumatoare a produselor industriale și comerciale este comunitatea agricolă, care a ajuns într-o situație extrem de strâmtorată, fiind nevoită să-și restrângă consumul la cantități minimale”*.

O altă ramură industrială care a înregistrat progrese pe teritoriul aparținător Camerei de Comerț și Industrie din Cluj a fost cea a materialelor de construcții, întrucât avea posibilitatea de a se dezvolta fără concurența produselor străine. Amploarea construcțiilor în orașe, extinderea căilor ferate necesitau materiale de construcții în cantități tot mai mari.

În strânsă legătură cu dezvoltarea industriei materialelor de construcție, trebuie remarcat că la sfârșitul secolului al XIX-lea a crescut puternic industria forestieră și de cherestea. Datorită solicitărilor crescânde, exploatările forestiere au atins proporții aproape exagerate.

Prima și cea mai importantă realizare a noii conduceri a Camerei a fost integrarea orașului Cluj și a împrejurimilor sale în rețeaua de căi ferate. Linia Oradea – Cluj – Brașov a devenit coloana vertebrală a traficului feroviar transilvănean. Lucrurile, începute aproape imediat și desfășurate într-un ritm intens, au ajuns în anul 1868 la hotarul Clujului, pentru ca porțiunea Oradea-Cluj să fie pusă în circulație la 7 septembrie 1870, când Gara Cluj a fost inaugurată prin sosirea primului tren de la Oradea. Până la 14 august 1873 a fost terminat întreg traseul până la Brașov, cu ramificațiile Războieni – Târgu Mureș și Copșa Mică – Sibiu și cu legătura dintre Teiuș și Alba Iulia, deci cu punctul până la care avansase linia dinspre Arad în lungul Văii Mureșului, realizându-se interconectarea feroviară a Transilvaniei de sud.

Odată cu construcțiile de căi ferate, între 1880 și 1890, au fost înființate Ateliere de reparații pentru vagoane și locomotive la Cluj, Dej și Aiud. În aceste fabrici și ateliere, forța motrică folosită era de circa 430 CP, iar numărul muncitorilor întrecea cifra de 500.

Pe teritoriul Camerei din Cluj, în anul 1900, funcționau 5 întreprinderi constructoare de mașini și de reparații pentru căile ferate.

O altă preocupare strategică o constituie strădania de a înființa instituțiile de credit necesare pentru stimularea activității economice, o năzuință primordială în acțiunile întreprinse de Camera de Comerț și Industrie din Cluj. Încă în prima sa ședință, Camera a însărcinat delegația clujeană trimisă la Conferința vamală de la Viena, să mijlocească obținerea aprobării Ministerului Comerțului pentru înființarea unei bănci în Cluj. În ședința Camerei, din 19 iunie 1851, s-a hotărât să se intervină la Guvernatorul militar, Karl Schwarzenberg, pentru a susține această acțiune și a aproba înființarea unor instituții de credit bazate pe asocierea voluntară. Pentru a obține aprobările necesare, Camera din Cluj s-a străduit să înființeze Case de economii pe baza de subscriere a unor acțiuni, conform modelului oferit de instituțiile existente în unele orașe ale Ungarie. Întrucât Regulamentul Caselor de economii austriece (Sparkassa - Regulativ) nu permitea înființarea lor pe bază de acționariat, guvernul a fost dispus să-și dea consimțământul numai pentru înființarea unor case de economii comunale.

Camera de Comerț și Industrie de la Cluj s-a străduit să înființeze și un „Institut de credit ipotecar”, mai ales după introducerea Cărților funciare și a Cadastrului, în acest scop a propus prelevarea unei părți a despăgubirilor urbariale încasate de moșieri pentru asigurarea bazei financiare a instituției. Inițiativa la început a găsit sprijin, astfel că, au fost întocmite și proiectele de statute preconizate, dar ulterior nici marii proprietari, nici Guvernul nu și-au manifestat interesul pentru finalizarea ei. În această situație, Camera s-a orientat spre formarea unei „Case de păstrare”, strângând în acest scop, până în 1863, un fond de capital de 30.000 de florini. S-a adresat Guvernului pentru aprobarea statutelor, dar fără rezultat. Întrucât experiențele anterioare au arătat că adoptarea unui model austriac se soldase cu efect pozitiv, în anul 1865 s-a organizat o instituție după prototipul Casei Verkehers Bank din Viena, denumită „Societatea de Credit Ipotecar din Cluj”.

Camera de Comerț și Industrie de la Cluj a considerat că târgurile industriale și agricole reprezintă oportunități extrem de avantajoase pentru stimularea vieții de afaceri. În consecință, ea a patronat prima mare Expoziție transilvăneană, în colaborare cu Asociația Economică Ardeleană, care s-a inaugurat la Cluj, între 18-27 noiembrie 1857, la care au participat peste 300 de firme și întreprinzători. În mod deosebit în expoziție s-au remarcat mașinile agricole proiectate de Peter Rajka, produsele Fabricii de țiglă și cărămidă de la Târgu Mureș, produsele pomicultorilor clujeni și turdeni, care au fost distinse cu premii și medalii.

Camera de Comerț și Industrie a considerat necesar să participe și la târgurile și manifestările economice naționale și internaționale. În 1855 a expus la Paris mostrele de combustibil industrial, iar în anul 1856 a participat la lucrările Congresului Internațional de Statistică de la Viena, care a reprezentat prima ocazie de întâlnire a reprezentanților tuturor Camerelor de Comerț și Industrie din Imperiul Austriac. Camera de Comerț și Industrie de la Timișoara a inițiat o conferință economică națională, care urma să fie convocată la Budapesta în

1865. Camera de la Cluj și-a exprimat adeziunea față de această manifestare, dar ea nu a mai avut loc. În schimb, a participat la „Expoziția agricolă și industrială”, organizată în anul 1864 la Târgu Mureș. Camera de Comerț și Industrie a încurajat prezența producătorilor clujeni la expozițiile internaționale; o participare, cei drept restrânsă de acest fel, materializându-se la Londra, în anul 1862. Prezența întreprinzătorilor clujeni la Expoziția Economică de la Viena, din anul 1866, s-a încheiat cu un remarcabil succes: Peter Rajka reușind să întrecă cu plugul conceput de el toate celelalte pluguri prezentate, inclusiv cele americane, obținând, astfel, Premiul întâi. În 1867, Camera din Cluj a participat la Expoziția Universală de la Paris, obținând și cu acest prilej numeroase mențiuni. De asemenea, a prezentat cu această ocazie o descriere detaliată a activității Camerei din Cluj, și a circumscripției în cadrul prezentării activității economice din Imperiu, lucrare coordonată de Ministerul Comerțului. Fiind consultați în legătură cu periodicitatea expozițiilor universale, reprezentanții Clujului au propus ca ele să se organizeze din cinci în cinci ani; următoarea manifestare de acest fel urmând să aibă loc la Viena, în anul 1872.

După anul 1880 se remarcă ridicarea nivelului Târgurilor din Aiud și Zlatna, față de cele din Alba Iulia, astfel încât în anul 1889 vânzările de vite comute să le depășească de 3 ori pe cele din Alba Iulia; Bistrița a avansat, de asemenea, foarte mult, atât în comerțul cu vite, cât și în cel cu cai; în schimb, Clujul a devenit un loc de vânzare de rangul al doilea, fiind depășit de Târgurile de la Mociu și Sânpetru, din zona de Câmpie. După 1890 sunt consemnate, în datele referitoare la Camera de Comerț din județul Cluj, și târgurile din județul Sălaj, mai importante fiind considerate cele din Hodod, Nușfalău, Cehu Silvaniei, Zalău și Jibou.

Promovarea învățământului profesional a devenit un deziderat de seamă în condițiile dezvoltării industriei și comerțului, pentru a crea cadrele de specialiști necesare acestor îndeletniciri. Pentru a răspunde acestei necesități, Camera de Comerț și Industrie din Cluj, a dezbătut în numeroase ședințe problema înființării unor școli profesionale și a făcut o serie de demersuri la Guberniu, la autoritățile locale și centrale și a colectat fonduri bănești. Dar, și în acest domeniu, Camera s-a lovit de serioase piedici, determinate de greutățile inerente oricărui început, cât și de politica promovată de neoabsolutismul austriac. Neexistând tradiție în acest domeniu, s-au purtat discuții numeroase asupra modului de organizare și a profilului școlilor, asupra menirii lor în însușirea cunoștințele de specialitate. Majoritatea membrilor Camerei au optat pentru înființarea unor școli cu profil real. Acestor piedici li s-au adăugat cele puse de Guberniu. Camera de Comerț și Industrie din Cluj a înregistrat, la început, datorită străduinței sale, succese remarcabile în domeniul înființării și funcționării Școlilor duminicale de repetiție și desen, pentru ucenicii din industrie și comerț, înființate mai întâi la Cluj, iar apoi în majoritatea orașelor de pe teritoriul Camerei. Prin perfecționarea activității acestor școli duminicale se urmărea dezvoltarea ulterioară a școlilor profesionale pentru meserii și comerț, Clujul având un avans în acest domeniu asupra celorlalte școli transilvane, unde se vor înființa ceva mai târziu.

Extinderea activității industriale a făcut necesară dezvoltarea învățământului profesional la Cluj. În anul 1874, se înființează, din inițiativă locală, rețeaua „Școlilor profesionale inferioare pentru meserii”. Deoarece frecventarea acestor școli a devenit obligatorie pentru toți ucenicii, numărul cursanților a depășit 500 de elevi pe an. Pe baza unei hotărâri ministeriale din anul 1872, a luat ființă „Școala profesională inferioară de comerț”, care a funcționat cu două clase, dar, în anul 1882, numărul lor s-a dublat, iar în anul 1881 ea s-a contopit cu „Școala superioară de comerț” din Cluj, care s-a înființat în anul 1878 și a servit drept model pentru organizarea școlilor similare din restul Principatului. La început a funcționat numai cu două clase, dar după doi ani, dovedindu-și eficacitatea, a primit ajutor de stat, putând, astfel, să-și mărească numărul de clase, la patru. Rezultatele obținute vor duce la creșterea numărului de cursanți de la 15, cât avusese în primul an de funcționare, la 125 în anii 1884-1885. În anul 1885 ea a fost ridicată la rangul de Academie, prin hotărârea ministrului Treffort. După doi ani s-a terminat construirea noii clădiri a Academiei, înzestrată și cu un cămin, astfel încât numărul studenților a ajuns la circa 200.

În anul 1872, se înființează la Cluj Universitatea „Francisc Iosif”.

În scopul îmbinării învățământului profesional teoretic cu cel practic, s-au inaugurat, la 27 iulie 1884, atelierele profesionale pentru cei mai buni ucenici din branșele prelucrării lemnului, a

metalelor și a construcțiilor, cu scopul de a facilita, în cele mai dotate ateliere, o pregătire profesională superioară, alături de cei mai buni meșteri din Cluj. În decembrie 1884 s-a deschis prima „Școală superioară de desen din Cluj”, contribuind la instruirea profesională a ucenicilor din industria lemnului, a construcțiilor și a metalurgiei.

Pe lângă școlile profesionale din Cluj, mai funcționau și cele similare de la Abrud, Bistrița, Huedin, Dej, Târnăveni, Dumbrăveni, Alba Iulia, Luduș, Aiud, Cehu Silvaniei, Șimleul Silvaniei, Turda, Zalău și Jibou.

Preponderența agriculturii în economia regiunii a determinat măsuri pentru însușirea cunoștințelor de specialitate în domeniul cultivării pământului și a zootehniei. La 15 noiembrie 1869, s-a deschis „Institutul de învățământ agronomic” din Cluj-Mănăștur.

În ultimii ani ai secolului trecut, păreau să se contureze premisele pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a vieții social-economice în circumscripția Camerei de Comerț și Industrie din Cluj și în întreaga Transilvanie. Dar, în anul 1900, s-a declanșat o recesiune economică mondială, care n-a ocolit nici Europa centrală și răsăriteană. Viteza de desfășurare a proceselor sociale s-a încetinit simțitor, iar recoltele slabe succesive au agravat dificultățile economice, slăbind puterea de cumpărare a populației agrare. Drept urmare, nivelul investițiilor și al angajării personalului muncitor a scăzut, crescând numărul șomerilor.

Revirimentul economic a început abia în anul 1905 și s-a prelungit până la izbucnirea Primului Război Mondial, când viața economică se desfășura, însă, în condițiile unui climat politico-diplomatic și militar tot mai complicat pe plan internațional. Tensiunile dintre marile puteri au atins punctul maxim, iar conflictele militare regionale, cum ar fi Războaiele balcanice din anii 1912-1913, au stârnit îngrijorarea cercurilor de afaceri, care au devenit tot mai prudente în privința înființării noilor întreprinderi. Chiar începând cu anul 1913, nivelul activității antreprenoriale a scăzut simțitor. Izbucnirea Primului Război Mondial, subordonarea vieții economice cerințelor activității militare, crearea economiei de război, au slăbit în mare măsură autonomia forurilor economice instituționalizate și ale cercurilor de afaceri. Rechizițiile, furniturile obligatorii pentru armată, lipsa de materii prime, inflația monetară, pauperizarea populației au perturbat în mare măsură mecanismele firești ale vieții economice. Cu toate acestea, între anii 1914-1918 au luat naștere noi întreprinderi industriale și comerciale, iar unele ramuri industriale legate de cerințele războiului, cum ar fi industria metalurgică, chimică, textilă și de încălțăminte, au dobândit comenzi însemnate, ceea ce le asigura o înflorire artificială.

Totuși, în această perioadă tulbure, una dintre inițiativele importante ale noii conduceri a constituit-o aceea de a construi un nou sediu pentru Camera de Comerț și Industrie din Cluj. Această hotărâre a fost adoptată la începutul anului 1909, formându-se, în acest scop, un Comitet constructor, care a hotărât confruntarea între proiectele de concurs pentru noul sediu.

După obținerea terenului și găsirea mijloacelor materiale și financiare, noul sediu al Camerei de Comerț și Industrie din Cluj a fost inaugurat abia în anul 1912.

Camera de Comerț și Industrie Brașov

În scopul aplicării legii, la 26 aprilie 1850, guvernul Transilvaniei a ordonat înregistrarea comercianților și a industriașilor cu drept de vot. Pregătirea listelor electorale s-a efectuat la Sibiu, de către o comisie alcătuită din comercianți și industriași, anume convocați. Lucrările au fost împinse până către sfârșitul lunii august; tergiversarea s-a datorat lipsei unei evidențe clare și a protestelor Gremiului Românesc din Brașov, care se simțea frustrat. De astfel, întreaga perioadă pregătitoare s-a desfășurat sub semnul unei duble suspiciuni: aceea a localnicilor în legătură cu politica economică a Vienei și a doua, de ordin național: o rană deschisă timp de sute de ani ce nu se putea închide prea repede, între exclusivismul săsesc și dorința de recunoaștere ca egali a românilor față de celelalte națiuni din Transilvania. În plus, la vremea aceea, Gremiul Românesc deținea supremația comerțului internațional al Brașovului. Era nedrept, în concepția conducătorilor lui, ca o societate cu 120 de membri să aibă dreptul la un singur vot, aidoma unei societăți similare, alcătuită doar din câțiva membri. Obișnuiți cu Memoriile scrise expediate Vienei, încă din secolul al